СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 174. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 31-го липня 1941. No. 174. Jeresey City, N. J., Thursday, July 31, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СЕНАТОР КЛАРК ЗА ТЕ, ЩОБ АМЕРИКА ЗАХОПИЛА ЦІЛУ ЗАХІДНЮ ПІВКУЛЮ

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Д. Ворт Кларк, демократ з Айдаго, заявив, що Злучені Держави повинні захопити Канаду й цілу Полудневу Америку, тому що американська т. зв. „добросусідська політика" зглядом тих країв не принесла найменшого успіху. Для переведення того в життя, говорив Кларк, не треба буде вистрілити й одного стрілу, замісць висилати американську армію до Европи чи других країв, краще ужити її на окупування країв західньої півкулі. На думку сенатора Кларка, це „остання нагода", щоб прилучити ці краї до Злучених Держав Америки. Хоч Кларк є демократом, але стоїть в опозиції до заграничної політики президента Рузвелта й часто піддержує Ґвілера в його ізоляційній боротьбі проти теперішньої адміністрації.

РУЗВЕЛТ І ВЕЛЕС ОПРОКИДУЮТЬ ДУМКУ КЛАРКА.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт і підсекретар стейту Сомнер Велес станули в обороні „добросусідської політики" та гостро скритикували поклик сенатора Кларка, щоб Злучені Держави Америки окупували Канаду й краї Латинської Америки. Президент Рузвелт сказав, що на його думку, політика відносно згаданих держав є вповні успішною й що ніодна з тих держав не візьме поважно заяву сенатора Кларка. Велес рівнож виступив проти Кларка, заявляючи, що це булоб на користь держав „осі", які й так всіми силами стараються розбити солідарність між Північною й Полудневою Америкою.

СТИМСОН І НАКС ПЕРЕПРОШУЮТЬ ҐВІЛЕРА.

ВАШИНҐТОН. — Секретар війни Генри Стимсон і секретар маринарки полк. Френк Накс, офіційно перепросили сенатора Ґвілера за обвинувачення й закиди, висунені ними публично на адресу монтанського сенатора. Департамент війни видав заяву, якою секретар Стимсон висловлює свій жаль за це, що минулого тижня закинув Ґвілерови „майже зрадницьку" роботу в армії. Він стверджує, що по заяві Ґвілера в сенаті, департамент війни є переконаний, що Ґвілер не мав наміру шкодити армії чи обороні краю. Полк. Накс мав особисто перепросити Ґвілера ще й за образу його сина, Ричарда Ґвілера, якому один вищий старшина мав сказати, що для нього нема місця в американській маринарці.

ЕЛЄКТРИЧНИЙ СТРАЙК СПИНЮЄ РОБОТУ В КОРАБЕЛЬНИХ ЯРДАХ.

НЮ ЙОРК. — Страйк 8,000 робітників, занятих в нюйорській елєктрівні, теж доторкнув і корабельні ярди, коли 236 електромеханіків, що працюють в бруклинських доках, не явилися до праці. Внаслідок того кількасот інших робітників, яких праця вяжеться з працею механіків, мусять здержати свої заняття.

ВИЛКІ КАЖЕ, ЩО ГІТЛЄР ПРОГРАЄ.

ШІКАҐО. — Вендел Вилкі, даючи інтервю репортерам, заявив, що якщо Росія зможе придержати Гітлера до вересня, то це може означати початок кінця німецької сили. Німецька програ, говорив він, може прийти скорше як цього дехто сподівається. Але все це під одною умовою, а саме, що червона армія не тільки задержить, але й побє німецькі панцирні дивізії на сході.

НЕВВАЖАЄ ВКАЗАНИМ ВИЯСНЯТИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт відмовився дати будьякі вияснення на своїй щоденній пресовій конференції в справі останньої промови британського премієра Чорчила, в якій він мав сказати, що Америка є напередодні війни й що німці будуть пробувати захопити британські острови у вересні біжучого року. Президент рівнож не відповів на питання журналістів, що він думає про далекосхідне напруження, викликане японською окупацією Індо-Китаю.

КНЯЗЬ КЕНТУ ПРИБУВ ДО КАНАДИ.

ОТТАВА (Канада). — До Оттави прилетів на бомбовику князь Кенту, щоб приглянутись вишколюванню канадійських летунів. На пресовій конференції князь заявив, що він задумує відвідати рівнож Злучені Держави в часі свого шість-тижневого побуту на північно-американському континенті.

СУДДЯ НАЙВИЩОГО СУДУ ЗАКЛИКУЄ ДО ЄДНОСТИ.

БРИДЖПОРТ (Конетикот). — Станлей Ф. Рід, член Найвищого Суду Злучених Держав, виступаючи на патріотичному зібранні горожан, заявив, що американці мусять посвятити всі свої сили й індивідуальні амбіції для національної єдности. Він рівнож закликав, щоб всі американці піддержали президента Рузвелта в його зусиллях недопущення тоталітарних впливів на американський континент.

НАЙНОВІЩІ ВІСТИ ПРО ЖЕРТВИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ТЕРОРУ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

До редакції „Свободи" надіслано листа, висланого з Кракова дня 14. липня б. р. одним громадянином до своеї рідні в Америці, в якому подається, між іншим, таке:

Стверджено з цілою певністю, що большевики вбили у Львові таких громадських українських діячів: о. д-ра Конрада, о. д-ра Іщака, о. Чемеринського, о. Харину, о. Олексу Боднара, о. Ждана, Юрка Шухевича і Данила Костецького. Знову після ще непровірених вісток зістали вбиті большевиками: проф. університету і академик Кирило Студинський, Орест Радловський, директор „Центросоюзу" ї маґістер Богдан Хамула. Загалом було у Львові в останніх днях большевицької влади коло 3,000 українських жертв большевицького терору. І нема ні містечка, ні села в Галичині, деб не було подібних крівавих подій.

РІЖНІ ВІСТИ.

Митроп. А. Шептицький і епископ о. д-р Сліпий живуть. Проф. Ю. Полянський є посадником Львова. Проф. Василь Сімович є ректором університету, а проф. Дорошенко є директором Наукового Товариства ім. Шевченка і Осолінеум. Поет Василь Пачовський є на чолі Товариства Українських Письменників і Журналістів, а редактор Осип Боднарович видає український щоденник у Львові. Музики: Микола Колесса і Іван Охримович є у Львові. Охримович нановo збирає свій славний хор „Сурму".

ГОЛЯНДЦІ МОЖУТЬ ПОНИЩИТИ ВСІ НАФТОВІ КОПАЛЬНІ Й РАФІНЕРІЇ

Д-р А. Лудон, представник Голяндії у Вашинґтоні, заявив, що пороблено потрібні заходи, щоб понищити всі нафтові копальні й рафінерії в Голяндській Індії, щоб вони не попали у ворожі руки. Він заявив, що таке станеться щойно тоді, коли голяндська далекосхідня армія не моглаб оборонити території Голяндської Індії.

З Батавії, столиці Голяндської Індії, доносять, що внаслідок японської аґресивної політики, Голяндська Індія може здержати річну доставу до Японії 1,306.000 нафтової ропи та нафтових продуктів, якщо уряд не відновить умови, що була зірвана перед кількома днями. Цю умову уневажнив батавський уряд разом з замороженням японських капіталів Америкою й Англією як першу карну санкцію проти японської окупації Індо-Китаю.

СОВЄТИ ГОВОРЯТЬ ПРО НОВІ УСПІХИ НА ФРОНТІ

Советські воєнні звідомлення говорять, що советська армія завдала німецьким силам нові тяжкі удари. Вона випхала німецькі війська з їх укріплених позицій коло Смоленська і далі на них наступає. Завзяті бої ведуться на цілім фронті, зокрема коло Ленінґраду, Смоленська, і Житомира, на Україні. На українськім фронті, кажуть советські звідомлення, маршал Будьонний повів сильну офензиву проти німецьких сил і змусив їх відступити одинацять миль взад. Бої були такі завзяті, що советське військо йшло на старий лад — на баґнети.

ТАКОЖ НІМЦІ ГОВОРЯТЬ ПРО УСПІХИ НА ФРОНТІ

Німецькі військові кола говорять, що хоч советські війська з великою силою хотіли оборонитись від німецьких сталевих обіймів, то всетаки їм це не вдалось і німецька армія таки замкнула цілу советську армію та доводить її тепер до цілковитого знищення. Велика більшість окруженої армії вже знищена, кажуть німці. Ця страшна боротьба, за німецькими звідомленнями, ведеться між Вітебськом і Моґилевом. На українськім відтинку, кажуть німці, спільні німецько-мадярсько-румунсько-словацькі сили посуваються постійно вперед і змушують противника уступати. Вони вже зайшли недалеко Одеси.

НІМЦІ ХВАЛЯТЬСЯ НОВИМИ ЗАТОПЛЮВАННЯМИ КОРАБЛІВ

Звідомлення з советського фронту знов зійшли на один день з передового місця в німецьких ґазетах, щоб дати місце звідомленням з морського фронту. Німці говорять, що їм вдалось знов знищити великий англійський конвой. Той конвой складався з багатьох торговельних кораблів і був сильно стережений боєвими кораблями. Але німецькі субмарини напали чередою на нього і затопили 21 кораблів, в тім кілька боєвих. Пропало при тім 116,000 британського корабельного тонажу, кажуть німці.

БОЛЬШЕВИКИ ТІКАЮТЬ ЗА ДНІПРО НИЩЕ КИЄВА — КАЖУТЬ МАДЯРИ

Комунікат мадярської начальної команди в Будапешті подає, що большевицькі війська ще дальше переправляються через Дніпро на південь від столиці України Києва під заслоною сильного вогню. Большевицькі полонені мають оповідати про жахливі відносини в большевицькому запіллі, де нема правильної достави поживи й де зруйнована комунікація.

ФИЛИПИНСЬКА АРМІЯ.—На світлині бачимо тубильців з островів Филипинів, які по наказу президента Рузвелта вступають до армії. Найважніші филипинські племена є: Ірроґоти, Мори і Таґальоґи.

ЧОРЧІЛ ЗАПОВІДАЄ, ЩО ГІТЛЄР НЕЗАДОВГО ТАКИ ВДАРИТЬ В АНГЛІЮ І, ЩО АМЕРИКА Є НА КРАЮ ВІЙНИ

ЛОНДОН. — В англійськім парляменті відбулась обширна дебата над заграничними справами. Премієр Винстон Чорчіл заявив, що тепер є „сезон на інвазії" і треба сподіватись, що 1-го вересня ц. р. Гітлер таки розпічне свій довго плянований наїзд на Англійські острови. До того нападу, говорив Чорчіл, ціла Англія як один муж мусить бути готова. З тих слів виходилоб, що Чорчіл числиться з тим, що Німеччина таки справиться на час з Советами, щоб могти кинути всі сили зо сходу знов на захід.

Чорчіл водночас заявив, що в Америці публична опінія чимраз сильніше перехиляється на бік Британії і, що Америка нині вже є на краю війни. Америка помагає Англії не лиш ріжними воєнними продуктами, але також боєвими кораблями, в битві за Атлянтик. Ця битва, хоч поволи, але певно, розвивається в користь Британії. Вкінці Чорчіл заявив, що хоч війна німецько-советська це дуже додатне явище для Британії, але Британія сама мусить зустріти напір цілої німецько-італійської сили в надходячім загальнім наступі на Англійські острови. „Це булоб безумством припускати, що Советська Росія, чи Злучені Держави Америки виграють ту війну для нас", заявив він.

ІДЕН ПРО МИРОВІ ЗАХОДИ ГІТЛЄРА.

ЛОНДОН. — Скоро після промови Чорчіла виголосив промову й англійський міністер заграничних справ Антоні Іден. Він сказав, що вже в короткім часі Гітлер розпічне „бліц" в заграничній політиці, щоб довести до замирення. Але Британія заздалегідь відкидає всякі націстичні пропозиції, бо знає добре, що вони не є щирі, а малиб на цілі тільки хвилево замирити світ, щоб дати час німецькій воєнній машині переорґанізуватись і скріпитись. Тому Англія, говорив Іден, вже тепер відкидає всі услівя і заявляє, що в них вона не зацікавлена так довго, доки не буде повалений Гітлєр, націзм і всі ті цілі, які він обстоював.

ПОЛЬСЬКО-СОВЄТСЬКЕ ЗАМИРЕННЯ.

ЛОНДОН. — В прилюдній промові польський премієр Сікорскі в Лондоні заявив, що польсько-советське замирення і порозуміння вже майже осягнене. Польський уряд не буде більше вагатись над тим, щоб за всяку ціну до такого порозуміння довести. Бо це потрібне для безоглядної боротьби з найголовнішим польським ворогом, це є з Німеччиною. Дехто з тих слів набрав такого переконання, що те замирення вже осягнене. Одначе услівя того замирення не є покищо розкриті.

В МОСКВІ ҐРАЮТЬ ПОЛЬСЬКИЙ ГИМН.

МОСКВА. — Московська радіова стація почала надавати авдиції в дуже прихильнім для Польщі дусі. Заповідач розказав, як поляки хоробро бються на фронті в советській армії і вичислив цілий ряд поляків, що згинули на фронті. Опісля відограно польський національний гимн. Советським гимном розпочато ту авдицію.

ХВАЛЯТЬ ПОЛЬСЬКИХ ЖІНОК.

МОСКВА. — Советська ґазета „Правда" надрукувала статтю, в якій дуже похвальними словами вискаує́ться про польських жінок під советською владою. Ті жінки є не лиш зрівноважені в обличчі німецьких бомбардувань, але також виявляють велику інтеліґенцію і помисловість, каже „Правда".

ПОЛЯКИ ПРИ РОБОТАХ.

АНКАРА. — Втікачі з України говорять, що при пільних роботах на Україні советська влада затруднює велику скількість поляків. Советська влада при помочи тих поляків старається в „рекордовий спосіб" закінчити цьогорічні жнива і забрати з пільзбіжжя та вивести його в „безпечне місце".

В ГАЛИЧИНІ ЖИТТЯ НОРМАЛЬНЕ.

ШТОКГОЛЬМ. — Хоч з інших джерел доходять вістки, що Львів цілковито знищений, шведський часопис „Свенска Даґбладет" доносить, що життя у Львові вертає до нормального. Також до нормального вертає життя в цілій Галичині. Жнива цього року рекордові, а поля внаслідок війни не дуже потерпіли. Почали виходити в українській мові дві газети, у Львові — „Український Щоденний Лист", в Дрогобичи — „Вільне Слово".

ЯПОНІЯ „КИПИТЬ" З ЛЮТИ.

ТОКИО. — Японські ґазети розпутали непербірливу кампанію проти Британії, Голяндських Індій і роти Злучених Держав Америки за їх економічні репресії, зокрема за те, що заборонили в себе продавати для Японії газоліну. Японська преса тепер отверто говорить, що війна між Америкою і Японією є дуже близька.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить писати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Сталін у Новій Ролі

Треба признати, що совєтське військо ставить більший опір, як цього можна було сподіватись. Це признають і над тим застановляються теж і американські військові знавці. І згідно приходять до слушного заключення, що Росія мала завжди добрих і хоробрих вояків, а не доставало їй доброго проводу і доброї організації постачання. Те саме можнаб сказати і про теперішню війну. А якщо російські війська не можуть виказати тепер таких успіхів, які виказували в 1914. році, то вина в цьому є по боці комуністичної системи, як і в тому, що бракує фахових військових людей на відповідних місцях на фронті й в запіллю.

Це правда, що Кремль думав весь час про війну з капіталістичними потугами і до неї весь час готовився. І це правда, що коли в Совєтах кожному всього не доставало, то армія стояла під тим оглядом ще найкраще: совєтський вояк, зокрема летун, був ще найкраще годований і зодягнений. Як теж правда, що Совєти мають, чи мали, величезну масу добрих повзів, як теж багато літаків, хоч і не першої марки. Коли до цього дочислити ще й ту обставину, що Совєти мають до розпорядимости таку великанську силу людей, якої не має навіть приблизно ніяка інша потуга в світі, то виходилоб, що їх взагалі ніхто не повинен перемогти. І хто знає, чи так не булоб, якби не стояли на перешкоді інші речі, себто ті, що заважували теж на розвалі царської Росії, як і ті, що є питомі большевицькому режимові. Отже ті недостачі є і Сталін про них знає. Тепер питання: чи це вони заважили на тому, що Сталін перебрав тепер у свої руки мілітарний провід?

Червоний диктатор, що довго був тільки ґенеральним секретарем комуністичної партії й не займав формально ніякого уряду, нараз, як бачимо набрав повно ріжних функцій: політичних, організаційних, а тепер і чисто військових. Сам став начальним командантом, покликавши до армії знову своїх найвірніших аґентів — політичних комісарів. Вправді й Гітлер бавиться теж в „стратеґа", але на те світ глядить поважніше. Але тільки тому, що знає, що за Гітлером стоїть німецький ґенеральний штаб, себто добрі знавці військового діла. А хтож стоїть за Сталіном? Ось таке питання виринає всюди. Ті, що глядять на справи з чисто військового боку, не добачують у тому, на довшу мету, нічого доброго. Знову ті, що глядять на це по большевицьки, кажуть, що це означає „відродження армії, посилення її духа і завзяття". А ті, що кажуть, що знають Росію, добачують в тому її катастрофу, знищення того, що є в Росії найкраще, себто — армії. Та пояснюють цей крок Сталіна тим, що він уже не довіряє навіть армії й її проводови, тому сам держить усе в своїх руках, дрожачи за своє власне життя і владу.

Найближча будучність покаже, до чого спосібний Сталін як воєнний стратеґ. До війни його вважали великим хитруном, стратеґом у дипльоматії й тим виясняли його спілку з Гітлером. Кінець першої стратеґії вже знаємо. А тепер рішається доля його воєнної стратеґії.

Дещо з Останніх Вістей

Добре розуміємо й відчуваємо, що хоче читач знайти в ґазеті, видаваній українською мовою. Отже те, чого не знаходить в американській пресі, що видавана англійською мовою, а яку кожного дня читає. Він хоче дізнатись дещо про українські справи і Україну. Та саме про те знаємо й ми дуже мало, або й нiщо, бо цілковито відтяті від осередків українського життя і від звязку з передовими українськими людьми чи такими, що моглиб про такі речі писати. Від двох місяців не одержуємо нічого від наших кореспондентів в Европі. Значить, що ми позбавлені навіть і тих скупих відомостей, що могли їх через них час від часу діставати. Ось тому, коли передаємо тепер останні відомости, звязані зо старим краєм, то кажемо, що вони взяті з американських ґазет і журналів, що виходять на ріжних мовах. Часами дістаємо дещо і з Британії. Весь той матеріял такий, що нераз дуже тяжко визнатись в тому, де є правда, а де сама пропаґанда. Це останнє відноситься особливо до тих новин, що їх подають про українські землі. Про дещо з цього хочемо згадати.

Звідки набралося стільки польських боївок?

Певні джерела постійно доносять, що на задах німецьких армій в Західній Україні й Білорусі завдають з кожним днем щораз більші удари німцям „польські повстанчі відділи". З тих звідомлень виходить, що поляки в Західній Україні допомагають усіми силами Росії знищити німців. Виглядалоб, що ціле запілля є заповнене польськими боївками. Ось тому якось тяжко це розуміти. Не те, що на тих землях завдають удари німецькому війську, але те, що є там аж так багато польських повстанчих відділів. Бо зо звідомлень польського уряду виходилоб, що большевики повивозили з тих земель сотні тисяч поляків на Сибір. Колиб так було, то не багато поляків осталоб на тих землях. А якби і остали, то звідки взявсяб у тих поляків аж такий запал боротись за Польщу, коли самі польські ґазети подають щось таке, з чого виходилоб, що поляки під большевиками збайдужніли до Польщі. Бож самі поляки доносять з Києва, що поляки зо Західної України, що служать у совєтському війську, цілком не виявляють зацікавлення судьбою Польщі, а навіть нічого не знають, що є десь в Лондоні якийсь польський уряд на вигнанню, що побивається за Польщу. Це навіть дуже стурбувало й зажурило того поляка, що вів розмови з тими вояками - поляками і передав їх зміст до Америки. Згадуємо за те, щоб тим поставити в сумнів новини про великі вчинки „польських боївок" у Західній Україні. Бо або ті вісти видумані, або сильно перебільшені, або — цього великого нищення німецьких сил допускається хтось інший, а не поляки.

У Львові уряд для Польщі.

Цікавими, хоч не провіреними, є ті ріжнородні вісти, що звязані з творенням польського уряду в самій Польщі. Що націстівський уряд бажав би щось таке створити, то це зрозуміле, бо тим міг би лекше паралізувати роботу польського уряду на вигнанню. Що йому з тим не везе, це теж можна припускати. Та найцікавіше те, що з вістками про те, що німцям не вдалося наклонити гр. Ростворовського до формовання польського уряду під кермою Берліна, поширюються відомости, що Гітлер хоче сформувати такий уряд у Львові. Ніби тому, що поляки, що там живуть і були під большевицькою владою, будуть нібі більше склонні дійти з німцями до згоди. Ось ті слухи набирають ще більшої сензаційности, якщо зважити, що тепер кажуть, що Гітлер готов відбудувати Польщу в давних границях, коли іде про західньо-українські, білоруські та литовські землі, а навіть, що він готов Польщу на тих просторах побільшити. Очевидно на те, щоб вона остала під протекторатом Німеччини та погодилась на територіяльні уступки на заході в користь Німеччини. Ось ті речі мають бути нібито одною з тих великих „несподіванок", з якими має вийти Гітлер, коли закінчить війну з Совєтами і проголосить світови ті точки, на підставі яких готов замиритись з Англією.

Українців далі мордують.

Поза тими скупими відомостями, що згадують, що митрополит Шептицький живий, та що проф. Юрій Полянський має бути нібі наказним президентом міста Львова, нема інших відомостей з українських земель крім тих, що подають дальші вісти про страшні большевицькі злочини, доконувані над українським народом. Оте, що в Тернополі московські комуністи вистріляли 400 українців, коли уступали з міста, вказує наглядно, що можна надіятись ще многих таких трагічних вістей. Булоб велике щастя, якщоб тільки виявилось, що ці вісти неправдиві, та що їх поширює націстівська пропаґанда. Та мученицька історія українського народу під Совєтами говорить за те, що треба хіба чуда, щоб могло бути інакше...

Нацисти розстрілюють масово саботажників.

Разом з тими відомостями, які доносять про нищення німецької армії на задах, надходять теж вісти, що німці масово розстрілюють саботажників, головно на Білорусі. Краківське радіо, як пишуть, остерігає поляків перед такими саботажами і перед боївками.

Теж „вияснення".

Є вже поширене в Англії большевицьке „вияснення", чому Совєти напали свого часу на Польщу і забрали західньо-українські землі й білоруські. Совєтська амбасада вже не говорить про ніяке „визволення" поневолених Польщею українців і білорусів, а тільки про те, що це сталося тому, щоб не дати Гітлерови забрати ті землі...

Не добрі на „братів" чехів.

Поляки назагал дуже невдоволені з того, що чехословацький уряд на вигнанню, разом з д-ром Бенешом, так скоро поспішився заключити договір з Совєтами, не порадившись передше з польським урядом. хоч, згідно з договором, повинніб ось ті два уряди на вигнанню у таких справах поступати згідно і разом, бож разом рішили „перебудовувати" середню Европу.

Кнут Гамсун проти поляків.

Великий норвеський письменник, Кнут Гамсун, написав у фінській ґазеті, що зі всіх народів, які впали жертвою цеї війни, поляки заслугують на найменші симпатії. Він оборонює націстівський уряд і каже, що Німеччина зробила все можливе, щоб дійти до порозуміння з „впертою і арогантською" Польщею. Поляки кажуть, що Гамсун тепер так пише проти поляків, якби був учнем Ґебельса.

Українські землі дуже знищені.

З ріжних донесень виходить, що західньо-українські землі знищені дуже сильно теж і під господарсько-економічним оглядом. Деякі міста і численні села цілком позникали. Інші є завалені німецькими ранними і військом. Німецька преса подає, що відбудова тих земель потриває дуже довго.

Можливо волілиб воювати проти Росії й Німеччини.

В американській ґазеті „Айтем", що виходить в Ню Орлінс, Люізіяна, пишеться, що вправді польський уряд хоче при участи американських дипльоматів визволити 300,000 польських полонених, що є на Сибірі, але припускає, що ті визволені можливо не захочуть боротись по стороні Совєтів, а волілиб боротись як проти Німеччини так і Росії. Та з іншого боку доносять, що можливо тих польських вояків відтранспортують до Малої Азії, де вони будуть могти боротись при боці Англії.

Поляки, що нібі є на службі Гітлера.

Бразилійський часопис „Джорнел де Комерсіо" пише, що в Бразилії перебувають збігці з Польщі, що прибули сюди з Марока, та виступають як торговельні націстівські аґенти. Часопис згадує за такого поляка, яким має бути В. Берчинські з Варшави, що має вести бизнеси для держав „осі".

Віджив ген. Прхала.

Шведські ґазети доносять, що в Совєтах будуть тепер установлені чеські відділи під чеською командою. Головним командантом тих відділів має бути ген. Прхала, так добре відомий зо своїх „подвигів" в Карпатській Україні. Як відомо, ген. Прхала перейшов був до Польщі, щоб там творити чеський леґіон і там попав у совєтський полон при розвалі Польщі.

Львів має бути цілком знищений.

Американські, польські ґазети подають, що німецьке радіо в Кракові передавало відомости про заняття німцями Львів. Отже згідно з тим радіовим звідомленням, Галичина, як і взагалі Західня Україна, дуже потерпіли наслідком знищення, якого доконали відступаючі совєтські війська і польські боївки. Коли іде про Львів, то в ньому нема одного цілого будинку, а залишилися цілими тільки малі домики на передмістях. Львівський ринок має бути цілковито знищений від бомб і вогню. Так само мало згинути у Львові дуже багато людей. Німецький Червоний Хрест має давати першу поміч. Згадане радіо, як подають польські ґазети, підкреслювало особливо те, що зістали знищені церкви. Між іншим, як кажеться, зістала знищена польська римо-католицька катедра. Далі радіо передавало, що польські боївки понищили майже по всіх містах електричні заведення, як теж і водяні електричні заводи на ріках. І то до цеї міри, що їх вже неможливо направити.

Румунія має дістати Одесу.

Між відомостями, що надходять з Туреччини і доносять про „мирове предложення Гітлера", яке має появитись зараз по розбиттю Совєтів, має бути ще й те, що Румунія дістане не тільки Басарабію і Буковину, але ще й велику полосу над Чорним морем враз з Одесою, найбільшою пристанню України. Далі кажеться, що Україна має стати „незалежною державою" під управою німецького ґенерального ґубернатора. Незалежною булаб тоді теж і Чехія, але без Словаччини.

Зразок протиукраїнської пропаґанди.

Польсько - американські ґазети доносять з Лондону, що „в Станиславові вибух бунт", бо цивільну польську людність заатакували „узброєні банди українських вояків". Таке передає нюйорський „Нови Свят" з тим додатком, що щодо цього нема ніяких ближчих інформацій. Але телеґрама з Берна, столиці Швайцарії, доносить, що „відділ, зложений з 200 українських вояків перейшов Дністер в околиці Чорткова і перейшов на терен станиславівського воєвідства, а забравши поляків як закладників, сховався у сусідніх, лісистих узгірях". Далі кажеться, що „польські селяни" зачали слідкувати за українцями, наслідком чого прийшло до кривавої сутички, підчас якої вбито поважну скількість осіб".

Таки треба якогось великого і чудотворного „експерта", щоб визнався у тій сумятосі: Чортків, Дністер, Станиславів, „польські закладники", „польські селяни" і „українські банди", чи там „український відділ, зложений з українських вояків". Дурнішої пропаґанди булоб тяжко навіть придумати. Але, як видно, для когось є потрібна навіть і така безглуздна пропаґанда.

РЕКСФОРД ГАЙ ТОҐВЕЛ.

Він був колись підсекретарем хліборобства і на тім становищі старався впровадити ріжні радикальні реформи в хліборобство. Тим він викликав проти себе бурю критиків і мусів остаточно уступити. Після того він поїхав до Порто Ріка і зовсім усунувся від континентально - американської політики. Тепер президент запропонував йому місце губернатора Порто Ріка.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

ПЕРЕД ЗРИВОМ

Історична повість.

(15)

— Йогоб оставити на цей раз, хай відпічне! — говорив Богдан.

— Не твоє діло — воркнув по собачому потурнак. Прикликав двох невольників та щось до них по турецькому проговорив. Вони взяли Миколу за руки й ноги, розмахнулися й викинули через борт у море...

Наляканий Степан дрижав усім тілом і пригорнувся до Богдана.

— Помолись, Степане, за його праведну душу.

— І нам таке буде — каже Степан.

— Не мусить таке бути. Ми ще молоді й не одне прийдеться нам пережити. Ходімо, хлопче, на наші місця, щоб нас не розлучили.

Приковано їх до лави. Богдан каже:

— Памятай, Степане, ми так маємо робити, щоб не дати їм ніколи причини, знущатися над нами. І тримайся мене все, щоб ми могли однакову долю мати й ніколи не розлучатися.

— Я не хочу ніколи з вами розлучатися, бо без вас я певно пропав би.

І справді так було. Наставник не мав ніколи причини лаяти їх та зневажати, й вважав їх парою найкращих гребців.

Їздили так по Чорному морі до осени. Восени бували тут часто великі бурі. Високі гори-хвилі підносили ґалеру високо-високо й кидали нею у пропасть. То знову клали її на бік і держали її так якийсь час, поки не випустили її з своїх обіймів. Людей кидало мов снопами, розбивало їм голови об стіни. А вже для прикованих гребців було справжне пекло. И на чердакові ніхто не міг вдержатися на ногах. Тоді вся ґалера перемінювалася в багатоязичний дім молитви. Молилися на всіх мовах, на всіх вірах. Тоді справджувалася народня приповідка: „не хочеш молитися, йди на море вчитися". Тоді й твердосерні наглядачі ставали мякші.

Часті бурі так ушкодили ґалеру, що треба було її направляти. Ґалера поплила в цареґородську пристань.

Невольників висадили на беріг, бож гребців більш не було треба. Були вони вихуділі, заморені голодом, немиті, обдерті... І сам Богдан не був би себе пізнав. Обличча заросле, на голові довге волосся, скудовчене, що довго нечесане позбивалося в ковтуни. Вилиці виставали мов у мерця і тільки чорні очі горіли вогнем.

При виході стояв знатний турецький старшина та приглядався пильно до невольників. На Богдана звернув свою особливу увагу. Старшина дав знак і його відлучили від гурту та поставили на боці. Біля його станув Степан.

— Паша, — цей старшина був паша, — приступив до Богдана.

— Чи ти козак? — спитав його через товмача.

— Козак реєстровий з чигиринського полку.

— Де тебе узяли? В Криму? А може в Синопі, бо цей шейтан Сагайдак аж туди недавно поважився.

— Мене взяли під Цецорою.

— То може ти польський шляхтич, чомуж не дадуть за тебе окупу?

— Я шляхтич руський православної віри і не має кому мене викупити, бо мій батько поляг під Цецорою.

Паша заговорив щось до своїх людей і вони оставили Богдана, а Степана хотіли забрати. Богдан каже до товмача:

— Попроси його милости, щоб його оставили при мені, це мій брат.

Паша дозволив і обох їх повели в Царгород. Турецький народ навіть не глянув на цих обірванців, бож це в Царгороді звичайна річ. Завели їх до величної палати над Босфором. Тут проживав паша.

Поперед усього повели їх у лазню, Господи! Що за розкіш! Багато болота та бруду треба було змити, заки до тіла добралися. Опісля взяли їх під ножиці й бритву, а там і одежа найшлася. Повечеряли і полягали спати, перший раз у чистій постелі. Здавалося їм, що це якийсь чарівний сон.

— Не забувай, Степане, що ти мій брат. Колиб це брехня виявилася, то ми обидва пропали. Маєш казати, що ми оба на приказ гетьмана Конецпольского пішли на війну. Ти навіть козаком ще не був, тільки чурою при батькові, що поляг під Цецорою.

На другий день повели їх перед обличчя його милости Селіма-Паші. Він поглянув на невольників і всміхнувся.

— Ну, тепер ви схожі на людей. Скажи мені, ти старший, чим ти був, яка в тебе освіта?

— Я скінчив школу в єзуїтів у Львові й Ярославі, а опісля господарював при батькові, в нашій садибі в Суботові під Чигирином, поки нас гетьман не покликав у похід.

— Мені відомо, що козаки мають гетьмана якогось чортівського Сагайдака, що від нього нам життя немає.

— Сагайдачний не є тепер козацьким гетьманом. Зрештою він не має ніякого права до реєстрових козаків. Ми підлягаємо безпосередньо польським гетьманам.

— Чи ти мені правду говориш? — питає паша і дивиться Богданові просто в очі.

— Я готовий присягнути на евангеліє, що так було, як я виїздив під Цецору.

І товмач потвердив, що тоді Сагайдачний не був гетьманом.

— Які наміри має польський король супроти високої Порти?

Богдан тільки руки розвів.

— Як жеж мені, худопахолкові, знати про королівські наміри?

— Тепер бачу, що ти говориш правду. Я сам знаю, що ти цього знати не можеш та хотів знати, чи не пічнеш ти торочити теревенів, що ти з королем при одному столі сидів. Тут вже й такі брехуни бували... Та скажи мені, чи козацтво вдоволене з польського короля Жигмонта?

(Дальше буде).

ВІД КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

Війна в Европі поширюється блискавкою на все нові землі. Зачепивши західньо-українські землі в перших днях, вона перекотилася через цілу майже західню Европу та Балкан і пейшла знова на українські території, захопивши їх аж під серце України, столичний город Київ.

Воєнні події приносять нам дуже скорі й далекойдучі зміни. Але жадні зміни в Европі чи деінде не повинні і не сміюдь міняти основного принципіяльного становища канадійських українців. В цій війні ми заінтересовані в першій мірі як британські горожани. Без огляду на ті всі зміни і комбінації наше вихідне становище є одне й те саме — це є становище британських горожан, які знають і розуміють свої обовязки супроти нової вітчини і готові й охочі ті обовязки виконати як слід. Бо в цій війні Канада і Британська Імперія беруть участь не в цілях аґресії проти других народів, але в обороні права на свобідне самостійне існування ріжних народів вже окупованих або загрожених Третім Райхом.

В цій війні чекає нас ще багато прикрих несподіванок, але памятаймо, що ні всі дотеперішні, ні будучі зміни не можуть заставити нас змінити наше становище, яке ми з честю як британські горожани зайняли, становище, що наказує нам без застережень стояти по стороні Канади й Імперії.

Комітет Українців Канади якраз зорґанізувався для того, щоб скріпити це принціпіяльне становище канадійських Українців, щоб зміцнити їх участь у воєнних змаганнях Канади та щоб перед урядами Канади й Британії представляти змагання европейських Українців до державної незалежности; щоб перед тими урядами вияснювати конечність розвязки українського питання як нерозлучної частини основного питання свобідного державного існування всіх народів Европи; щоб представити тим урядам, що українське питання може і повинно бути розвязане тільки в формі державної независимости українських земель освободжених від усіх окупантів.

Українці Канади вірять, що українське питання буде розвязане в такій формі тільки через перемогу в цій війні Канади й Британської Імперії, і тому Українці Канади не зійдуть з вибраної ними і подиктованої їм їх горожанською честю дороги. З цієї дороги не зійдуть вони й тепер, коли воєнні обставини так склалися, що Велика Британія попала в становище союзника двох окупантів українських земель. Бо так як німецько-польська війна не ослабила нашого становища як льояльних британських горожан тому тільки, що Польща рахувалася союзником Канади й Британії, так і теперішня німецько-російська війна не ослабить нашої льояльности до Канади й Імперії тому тільки, що советська Росія рахується їх союзником.

Бо знаємо добре, що Канада й Британія є союзниками советської Росії не для того, щоб зміцнити комунузм, який ми вважаємо крайне шкідливим для України; Канада й Британія є союзниками советської Росії тільки для одної цілі: щоб лекше побити націстську Німеччину як найбільшу загрозу для самостійного існування ненімецьких народів.

Нас дуже болить, що в теперішній німецько-російській війні потоками ллеться кров не тільки тих синів нашого народу, які зі зброєю в руках боряться як члени реґулярної армії на полі битви, або кров тих, які терплять від бомбардування міст і сіл України, але передовсім болієму, що безвинно ллеться кров тих, які погинули мученичою смертю по тюрмах та на засланню. Однак ми твердо віримо, що їх кров не марно пролята. Ми віримо, що війна присене смерть диктаторським режімам, які окупували чи хочуть окупувати українські землі. Ми віримо, що війна скінчиться світлою побідою Британії й Канади, бо тільки така побіда принесе демократичну свободу й независимість народам Европи, а між ними й нашому народові в Україні.

Тому кличемо всіх Українців Канади:

Стіймо твердо на становищі, яке гідно й чесно зайняли від початку війни!

Піддержуймо з усіх зусиль воєнні змагання Канади!

Купуймо цертифікати воєнних ощадностей Канади!

А молодші з нас вписуймося масово до канадійської армії, та морської й воздушної фльоти!

Дано в Вінніпеґу, дня 19. липня 1941.

За Екзекутиву К. У. К.:

о. д-р В. Кушнір, президент.

о. С. В. Савчук, заст. през. і голова екзекутиви.

В. Свистун, заст. през. і голова координаційної комісії.

Я. В. Арсенич, секретар.

Д-р Т. Дацків, скарбник.

М. Хвалібоґа, фін. секретар.

СПЛАВИ ДЛЯ АВТА.—Вояки американської армії хотіли переправити через ріку легке військове авто. Щоб це виконати вони окутали його в гумові лодки. Тут видно, як вони вичерпують воду з лодки.

ЯК І КОЛИ НАРОДИ НАВЧИЛИСЬ РОЗМОВЛЯТИ КОЖНИЙ СВОЄЮ МОВОЮ?

(11)

Як мови виказують величезну старезність людства.

Скількиж минуло часу від тоді, як усі люди в світі жили по звірячому? Це було принаймні зперед десять а може й сто тисяч років до нас. Про такий старезний вік людства можна довідатись після людської мови, ось яким робом:

Приміром, цікаво дізнатись, як буде застара московська книжкова мова. Про це можна довідатись з старих книжок, досить тільки приглянутись якою мовою вони написані. Через те, що стародавні московські, як і українські письменники були під впливом церковно-славянської мови, як московські так і українські книжки навіть з перед 900 літ більше писані церковно-славянщиною. Приміром — от витяг з одної старезної книжки: „Рече царь, молю тя, отпусти нині гріх раба твоего; аще не любо ти, а ворочуся дому моему", а по ново-московському це саме буде: „І царь сказал: малю тебя, атпусті нинє грех твоего раба. Єслі тєбє не люба, то я вазвращусь в мой дом"; а по українське це буде: „Сказав цар: блаґаю тебе, вибач сьогодні нереступ твойому рабови. Колиж тобі не до вподоби, так я верну собі домів". Від 1825 року москалі за проводом С. Пушкина облишили словянщину і почали писати більше народньою московщиною. Іван Котляревський випровадив і нашу українську мову зпід впливів мертвої старо-сербщини.

Так само відмінилась і італійська мова. Тепер італійці, приміром, кажуть: „Чі ва піяно — ва сано". А сперед тисячу і півтори тисячі літ прадіди італійців — римляни — висловлвали повищу думку так: „Кві вадіт планум, вадіт санум" (хто йде поволи, йде здорово). З того бачимо, що протягом півторитисячки літ італійська мова дуже відмінилась. Так відмінюються і інші мови.

Перед багатьома тисячамії літ на світі не було ані українського племена, ані анґлійського, ані французького, ані німецького, грецького, латинського, індуського чи перзького, жадного з них, — а був якийсь один нарід. Він замешкував якусь країну і усі люди того народу розмовляли одною мовою. Але з бігом часу народу того намножилось, йому стало тісно і він став вимандровувати з своєї країни в інші землі. Еміґранти того народу розбрились куди було можна. Людина йшла за людиною, юрба за юрбою, і часом дістались дуже далеко від місця своєї первісної батьківщини.

Спочатку, освіши на новім місці, осадники розмовляли своєю першою, себто старою мовою, котрої навчились від своїх батьків. Але на нових місцях доводиться провадити життя по інакшому, доводиться стикати з чужинцями, бачити щось нового, тай придумувати нове. А між іншим і нові слова. Знаємо, що з бігом часу мова відмінюється. В мові осадників починають зявлятись усе нові та нові слова, яких раніш не було. В осадників, що посідали в ріжних країнах стали зявлятись і відмінні слова. Тих слів набиралось усе більше та більше. Вони оббігали від людини до людини та додавались до других слів тоїж мови. Крім того і старі слова з оббігом великого шмату часу нераз перероблювались, себто люди починали вимовляти їх по інакшому. Інакше і не могло статись в нових життєвих обставинах: через відміну тих обставин відмінюються не тільки мови, але й самі люди, будова їхнього носа і рота*), а тим самим і їхній спосіб вимови слів

Люди самі не спостерігали і не спостерігають, що вони роблять, вимовляючи одні слова, а вони роблять добру роботу: так, а другі інакше. А вони завдяки їм копичились і копичаться відміни в їхній мові. Накопичуються потроху, цілковито неспостережено, але накопичуються.

(Дальше буде).

*) Наприклад, в зимних краях мешканець полудня лекше застуджується, ніж людина з півночі, котра звикла до студені.

РОЗУМІЮТЬ, ЩО ТРЕБА ВІДПОВІДАТИ НА ПОМИЛКОВІ ЧИ ЗЛОБНІ ІНФОРМАЦІЇ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ РУХ

INSISTS ADLER TWISTS FACTS

Says Ukrainians Want Independence

To the Editor: As much as I like Philip A. Adler's articles in The Detroit News, I cannot help believing that he is trying to descredit the Ukrainian nationalist movement for independence when he writes that some Ukrainians have "the primitive passion to plunder and rob their unorthodox neighbors." Why accuse the Ukrainians of such a "passion" when their neighbors have been plundering the Ukrainians for centuries and got away with it?

I guess Mr. Adler likes to see the Ukrainian being robbed without even a chance for them to retaliate and defend their rights for an independent existence. He admits, however, that Stalin has starved by his planned famine 5,000,000 Ukrainians, so why should the Ukrainians go to slaughter like sheep without a "primitive passion" to revolt?

* * *

Mr. Adler's statement that Gen. Mykola Kapustiansky wore "a military uniform of some exotic sort" in the Hotel Book-Cadillac is exaggerated, for Gen. Kapustiansky was dressed in a very modest blue uniform and there was nothing "exotic" about it. He was photographed with Commissioner Pickert and his picture was published in the Detroit newspapers at that time. I entertained Gen. Kapustiansky and did not notice anything unusual about him.

The trouble is that biased people always find something unsympathetic and exotic in Ukrainian movement and aspirations.

Furthermore, Gen. Kapustiansky's headquarters was in Paris and not in Berlin, contrary to all arguments. It is an old trick used by many journalists to make use of the customary bugaboo "Berlin" in connection with the separatist Ukrainian movement and thereby imply that it was "fabricated" in Germany. They forget, however, that even the Germans could not have "invented" over 45,000,000 Ukrainians who had existed long before Hitler and gave a good account of themselves in their struggle for independence.

* * *

It is therefore difficult to see what possible good can come out of distortion of facts. I don't see why anyone should discourage the Ukrainians from striving for independence, for I doubt if Mr. Adler or any other prominent writer would care to be a subject of Josef Stalin if he were in Ukrainian boots.

If the Ukrainians are pro-German, then why are so many Americans pro-Chinese? There must be some reason for that. And if the Ukrainians are pro-German, then why did they drive the Germans out of the Ukraine after the first World War and assissinate the German military commander at Kiev, Gen. von Eishhorn? In my opinion, they want to do the same thing to Joe Stalin and thus keep all intruders out of their country, to which they have a full right.

Mr. Adler is right in saing that "the Ukrainians have amle reason for a revolt against Stalin's dictatorship." A. BENTLEY.

4655 Martin avenue.

(The Detroit News, Sunday, July 20, 1941)

UKRAINIANS' ATTITUDE

To the Editor: Philip A. Adler's article in The News concerning the Ukrainian situation is confusing and contradictory, and the dissemination of such misinformation is to be deplored. The Ukrainians are as resolutely opposed to Stalin as they are to Hitler. It is ridiculous for Adler to insinuate that the Ukrainians are pro-German and would thereby favor the perpetuation of another tyranny in their own country.

The Ukraine belongs to the Ukrainians and not to any aggressor. The Ukrainians more than any other element in Russia's population have been victims of Muscovite tyrrany. They have ample reason to revolt against the Stalin regime, but that does not mean that they are ready to welcome Hitler.

DR. YURKO BOYKO.

1721 Fletcher street,
Lansing, Mich.

To the Editor: Philip A. Adler's articles on the Ukrainian question in the News, in which he quotes from The New York Yiddish Dialy Forward, obviously aim at discrediting the whole Ukrainian movement as being pro-Nazi, which is selfevident piece of well-planned propaganda against everything that is Ukrainian.

Such articles should be taken with a grain of salt. All the Ukrainians want is independence from the Soviet aggression, and branding the movement as pro-German does not help the solution of this question at all.

IVAN MOSKALENKO.

6690 Michigan avenue.

(The Detroit News, Tuesday, July 15, 1941)

ЯПОНЦІ ОКУПУЮТЬ ІНДО-КИТАЙ. — Японські війська займають три важні стратеґічні точки в французькій кольонії Індо-Китаю: 1) Турейн, де буде летунська база, 2) Кам Ранг Бей і 3) Сайгон. В тих точках буде міститись біля 40,000 японського війська.

DEFENSE BOND QUIZ

Q. How does the Treasure Department's Regular Purchase Plan operate?

A. Upon request, reminders and return envelopes are sent to you. These reminders will come at any intervals you select—weekly, semi-monthly, monthly, etc. You may change these intervals at any time, increase or decrease your orders, or stop ordering at any time.

Q. By purchasing Defense Saving Bonds, can I assure myself of a regular income, like an annuity, 10 years from now?

A. Yes. If you pay $18.75 for a Defense Savings Bond every month for 10 years, you will have an ownership of $3,000 in Bonds, which will mature and be payable to you at the rate of $25 each month for the following 10 years.

NOTE—To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest postoffice or bank, or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C., for an order form.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 241., відбуде свої збори в суботу, 2. серпня, в 7. годині ввечір. Проситься всіх членів прийти начас. Адреса секретаря така: Йосиф Ґалонишка, 195 Boyden St., Woonsocket, R. I.

Д-Р ЛУКА МИШУГА.

Шевченко -- Виразник Минулої й Прийдешньої України

(З серії викладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східньо-Европейських мов Колюмбійського Університету разом з У. Н. Союзом).

(1)

Це говорить Україна.

Правдиво розуміти і правдиво судити сучасний український визвольний рух, значить у першу чергу знати, що духовим провідником у тому русі є Тарас Шевченко, не зважаючи на те, що від його смерти минуло вже 80 років, а 127 від дня його народження.

Шевченко, це той одинокий авторитет, якого й тепер не квестіонує ні одна українська політична партія. Це той, перед яким клонить голову кожна зорганізована українська громада, кожна свідома українська людина, словом: весь український народ.

Уже тому сто років український історик Микола Костомарів, коли говорив про вірші Шевченка, казав, що це цілий український нарід говорить устами свого поета. Точнісенько те саме можемо сказати про Шевченка і сьогодня, навіть у тому розумінню, коли те, що проповідував Шевченко тому сто років, пристосуємо до теперішніх обставин.

З численних американських спроб проаналізувати Линколна, особливо зацікавило мене те спостереження, в якому кажеться, що „...наймаркантнішою характеристикою Линколна було розуміння американського народу в найменших подробицях". Те саме треба сказати про Шевченка. І він розумів і відчував свій нарід до найменших подробиць і знав, що саме є причиною недолі України. І він, як і Линколн, мучив себе думками, якби то було добре в світі, колиб настав такий новий порядок, у якому завважувалаб Христова етика і мораль, де не булоб соціяльного визиску і де булаб охорона малих і слабих народів перед грубою силою, перед насильством. Значить, коли ми тепер чуємо, як у світі й в нас говорять і пишуть про ті справи, очевидно, в дещо змодернізованій формі, то це в нашому випадку означає, що ось ті проблеми займали теж голову і серце найбільшого сина України, та що творчість Шевченка є з ними тісно звязана. Ось і тому хочу підкреслити, що розуміти Шевченка, значить знати і відчувати ті моральні й етичні засади, з якими він підходив до розвязки того, що треба робити, щоб у світі прийшов кінець автократам і диктаторам, а люде, щоб людьми стали. Бо колиб таке наступило, тоді, в розумінню Шевченка, прийшов би теж кінець і національному та соціяльному поневоленню українського народу.

Ще треба одмітити, що Шевченко не зявився на українському овиді як та богиня, що вискочила з голови Зевеса. Шевченко є зовсім природньою появою уже з цього боку, що продовжує своєю творчістю ті самі ідеї, які визнавав і якими дорожив український нарід тоді, коли був господарем на своїй землі, себто, коли була самостійна українська держава з дійсною українською владою і справжніми українськими порядками. Ось тому, щоб зрозуміти і відчути Шевченка, треба нам спершу перенестись думками в ту давнішу епоху, з якою він був звязаний духом і кровю, а вкінці й в ту, в якій він виростав і творив.

I. Ліквідація вольностей України.

Тарас Шевченко (1814—61) прийшов на світ в Україні тоді, коли здавалось, що й сліду не стало не тільки з української держави, але що незабаром не стане сліду теж і з українського народу як народу окремого щодо мови, історії, літератури, як теж і назви.

По нещасній битві гетьмана України Івана Мазепи з московським царем Петром I. під Полтавою (1709), московські полки заляли цілу Гетьманщину. Українських вояків—козаків, що були в очах українського народу символом волі, розсилав тоді царат по всій Росії, де вони гинули при канальних роботах чи при будові Петербурга. А скільки доводилось України терпіти морально, легко відчути, коли зважимо, що царат наказав Українській Церкві виклинати того Мазепу, що був ціле своє життя її найбільшим добродієм *і опікуном.* Автономні права Гетьманщини постійно вкорочувано, поки цариця Катерина II. в 1764 році не знесла цілковито гетьманський уряд в Україні, що вже було рівнозначним з повною ліквідацією політичної самостійности краю. Вкінці, 1775. року, Катерина II. вислала московські війська, щоб ще зруйнували Запорозьку Січ, ось ту останню українську землю, де ще обовязував закон шанувати свободу і достоїнство людини. Сталося це, як бачимо, в часі, коли на американськім континенті саме закріплювались ось ті благородні принципи, що звязані з поняттям демократії, а якими жила довгий час Україна, поки їх не придавила груба московсько-царська сила. В 1785. році перемінено устрій України на лад російських ґуберній, а опір рештки козацьких родів ліквідовано тюрмами, смертними присудами і висилками на Сибір. Інших перетягано на московський бік зрівнанням з московським дворянством, наділом великих маєтків, титулами і просто грішми. А щоб не піднімало голови селянство, заведено кріпосне право й віддано селян як кріпаків-невільників на поталу і визиск поміщиків. Як давніше, щоб ширити культуру і освіту, такі українські вчені як Епіфаній Славинецький, Степан Яворський чи Теофан Прокопович виїзджали з України до Москви чи Петербурга і там були піонірами на церковнім і виховнім полі, так тепер, під примусом чи за обіцянками добрих становищ, позбавлювано Україну інтелектуальних робітників, що вже переходили масово до Московщини. Решту українського шкільництва піддано строгій русифікації. Те саме зроблено й з Українською Церквою. Заведено того роду цензуру на духовні книги, друковані в Україні, що не вільно було друкувати ніщо таке, що ріжнилосяб чим небудь від книг, видаваних у Московщині. Наказано в церквах читати з наголосом і вимовою, що відповідають „россійскому наречію". Вже в 1720. р. наказано, щоб в Україні були припинені широко в ній розвинені видавництва не-церковних книг. А як пильновано над друком церковних книг, видно найкраще з того, що в 1724. р. покарано архимандрита Печерської Лаври карою в сумі 1,000 карбованців за те, що видруковано в Лаврській друкарні церковну книжку, що „не цілком подібна до московської". За царя Павла I. заборонено вже навіть ставити церкви з трьома банями, себто в українськім стилю. Одним словом, велося „обрусіння", обмосковлення України, або, як казала цариця Катерина II., викорінення з українців „розпутної думки, яка заставляє їх вважати себе цілком іншим народом від тутешнього", себто від московського.

(Дальше буде)

НІМЕЦЬКА ТРІЙЦЯ.—Щоб заперечити вістки, які розійшлись за границею, начеб маршал Герінг попав у неласку Гітлера, а навіть арештований, німецька пропаганда випустила цю знимку. На ній бачимо маршала Герінга, Гітлера і маршала Кайтеля.

ШУКАЄ ПОЛІЦІЯ.— Френк Еріксон, якого бачимо на світлині, пошукав собі „ґудза" з поліцією, коли з невідомих причин штовхнув ножем у плечі міліонера Унтермаєра. Еріксон, хоч сам багач, підозрілий тип. Його „фах" це заклади на кінські перегони.

ПОЛК. НАКС ВИЯСНЮЄ ІНЦИДЕНТ З СУБМАРИНОЮ

ВАШИНГТОН. — Сенатський Комітет Морських Справ видав заяву секретаря маринарки полк. Накса, в якій згадується, що кинення бомби американським кораблем на здогадливу німецьку субмарину, було актом самооборони, а не зачінним чи провокаційним кроком. В заяві також подається, що згаданий американський корабель не супровожав довозовові кораблі до Англії, ані теж не був у воєнній зоні.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64., відбудуться в суботу, 2. серпня, під ч. 435 Мейн Ст., Петерсон, А. Дж., в 7. годині ввечір. Просимо всіх членів прибути. — І. Бурний, секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

У суботу, 26. липня 1941. р. померла членкиця Бр. св. О. Николая, від. 104. У. Н. Союзу в Перт Амбой, Н. Дж.,

АНАСТАЗІЯ ЛИСЯК.

Покійна родилася 22. вересня 1894. року в селі Пашива, пов. Ліско, Зах. Україна. Вступила до Союзу 28. жовтня 1928 р.

Позіставила в смутку мужа Петра і 5 дітей: три сини і дві дочки: Івана, Дмитра, Стефана, Марію і Олену; дві невістки: Анастазію і Анну та два внуки.

Похорон відбувся в вівторок, 29. липня, в годині 9. рано на український гр.-кат. цвинтар.

Нехай земля Вашингтона буде Їй пером! Вічна Їй память!

Г. Мисак, секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

В неділю, 27. липня 1941. р., помер у Рачестер, Н. Й., член від. 367. У. Н. Союзу,

ІВАН ТИМКІВ.

Покійний родився 16. серпня 1889. р. в селі Верхня, повіт Калуш, Зах. Україна. Вступив до Союзу перший раз 30. вересня 1913., на якийсь час перестав, а поновно вступив в липні 1935. р.

Оставив жену Євдоху, сини: Михайла, Василя, Володимира та дочки: Марію і Ірину та двоє внуків.

Похорон відбувся в середу, 30. липня 1941., з церкви св. Йосафата при участи членів Тов. Зап. Січи.

Вічна Йому память!

СКЛАДАЧІ, УВАГА!

Адміністрація „Америки" пошукує складача (лайнотайпмена), що може набирати в українській і англійській мовах. Праця сейчас до обняття — платня після умови. Проситься негайно зголоситись на адресу „Америки". 174-6

817 NORTH FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA, PA.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

БИЗНЕСМЕНІВ ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ТАРЗАН, ч. 368. Напасник.

Одного дня голодний лев напав на малпи. Малпи-самці відразу згуртувались, щоб дати відсіч напасникови.

В тій хвилині одна з малп нагадала собі, що колись Тарзан, як був іще хлопцем, то вбив списою льва. Том міг це теж зробити.

Малпи закричали до Тома: „Вбивай". Том дійсно пустив у льва спису, але схибив. Тимчасом лев вхопив одну малпу і пігнав з нею в нетри.

Малпи були дуже огірчені. Чомусь у своїх головах вони заключували, що тут завинив Том. Вони почали його обступати.